* هەڵەبجەنامە *

سەعی سەقزی قایشی

دوژمن پێت نۆشیم جامێ پڕ لە ژار
چوار دەورت گرتووم بە دووکەڵی ژار
چی ژارت هەیە بیکەی بە سەرما
نە چۆک دائەدەم، نە ڕێ ئەکەم خوار

سەگی دەوڵەمەندێ ئەتۆپێ
ئاخی بۆ ئەکێشن،
ماتەمینی بۆ ڕێک ئەخەن
بەرێز و ئێحترامەوە ئەینێژن.

شایێ، وەزیرێ، قوڵەسەفیرێ
پاسەوانی خوێنمژێ،
داردەسی داگیرێ
ئەگیرێ یا ئەکوژرێ
یەخە و بەرۆکیان دائەدڕن
لە تۆڵەیدا یەک بە هەزاران
لەخەڵکی ئەکوژن، ئەبڕن!

کەچی لەم سەدەیەدا
شارێ شەهید کرا
بە دەیان هەزار کەس لە ناوبرا
یەکێ دەمی هەڵنەچڕی،
کەسێ ورتەی لێوە نەهات
هەر جۆگەی چاوی خۆی و
خوێنی گەلەکەی نەبێ
کەس نەبوو،
هیچ شتێ نەبوو
لە سەر تەرمی بگری و
هاوارێکی بۆ بکات.

* لە زستانی 1988

شاری شەهید

کە گەڵای دارێ ئەوەرێ
دایە پیرەی جەنگەڵ
پرچی خۆی بۆ ئەڕنێ

گوڵێ ئەژاکێ
باخچە خۆی بۆ ڕەشپۆش ئەکا و
کۆڕی شینی بۆ ئەبەستێ

کانییەک کوێرۆ ئەبێ
دەریا بەکوڵ بۆی ئەکوڵێ و
هەور ئەسرینی بۆ ئەڕێژێ

کەچی لەم سەدەیەدا
شارێ ئەمرێ
کەسێ نییە کفنی بکا،
یەکێ نییە دایپۆشێ
هەر ئێسک و پروسکی
منداڵە، جوانە، پیرە
لە بەر هەتاو دائەرزێ..!

تۆیش ئێراقیت ؟!

نوری سەعید، ئێراقی
کەریم قاسم، ئێراقی
سەددام حسین، ئێراقی
غازی یاوەر و ئەیاد عەلاوی، ئێراقی
حەرەس جمهوری، ئێراقی
ئەمن و ئیستخبارات، ئێراقی
ئەتۆی **کوردی شیمیا لێدراو، و ئەنفالکراویش** ئێراقی؟!

دەبۆ جارێکیش بووە سەرپێچیکە لە یاسا!
لەو مێشکە داگیرکراوەت راپەڕە و راسا
بلێ: دەنگ نادەم!
مۆری نەنگینی هەڵبژاردنی
ئێراقی لە خۆ نادەم!

2005/1/20

دەنگدان

دەنگ هەڵبڕن
دەنگی شادی و تەمتەراق
بڵێن:
نا، بۆ **بەڵێ**
بەڵێ، بۆ **نا** و
نامانەوێت دەستووری
نگریسی **ئێراق**!

2005/10/10

سەبارەت بە دەنگدان بۆ دەستووری ئێراق، لە دەنگ
دەران ئەو دوو پرسیارەی خوارەوە کرا بوو
‹ بەڵێ › - ‹ نا ›
بە یەکێ لەوانە واتە (بەڵێ) یا (نا)
دەنگ بە دەستوور بدە!

بۆ 16ی مارش

‹16›ی مارش و‹16›ی مارش
یەکیان بەد و یەکیان باش!
دەپێم بڵێ، بۆ **مەی کورد**
کامیان **بەد** و کامیان **باش**؟!

❊

مانگی مارشی 2006

مارش بە سویدی‹Mars › - ‹March› مانگی خاکەلێوەیە.
رۆژی 16ی مارشی 1988 دەوڵەتی **ئێراق** شاری هەڵەبجەی بوومبارانی شیمیایی کرد. رۆژی 16 ی مارشی 2005 یەکەمین کۆبوونەوە دەوڵەتی تازەی **ئێراق** دەستی بەکارکرد.

دوو پەیکەرتاشی مێژوو

پەیکەرتاشی یەکەم

بەساڵێک و بە دوو ساڵ
لە بەردێکی ئاسن ماچۆ
بە کوتک و قەڵەم و
چەکوش و چەقۆ
بەخوێنی دڵ
بە سۆمای چاو
بەرەنجی شان
زۆر لەسەرخۆ
(**میکلانژی**) ماهیر
تاشی پەیکەرەی عیسا و
موسا و مریەم
بۆ بینی جەماهیر!

❊

میکلانژ Michelange Bucnarroti
شاعیر، مێعمار و پەیکەرتاش و ماتماتیکزانی
ئیتالییایی لە نێوان ساڵانی 1475و 1564دا ژیاوە!

پەیکەرتاشی دووهەم

بە چرکەیەک و نیوچرکە
بێترس و لەرز و دڵەخورپە
بە هەناسەی **ژەنگاوییای**
بە ودمی **ئێراقیایی**
هەزاران موسا
هەزاران عیسا،
هەزاران مریەم،
هەزاران مەل و موور،
هەزاران گوڵی سوور،
هەزاران کێڵگەی شین،
هەزاران چاوگەی ژین
کران بە پەیکەر
بێماندوو بوون بێ دەردیسەر
بە پەنجەی **مرۆڤکوژانی ماهیر**
بۆ **کۆشکی خۆێنمژانی جەماهیر!**
ئەو پەیکەرتاش، ئەم پەیکەرتاش.
ئەو شاعیر بوو، مێعمار بوو،
هەروەها ماتماتیک زانێکی ئەمیر!
ئەمیش درندەیەکی خوێنرێژ و
خۆپەرەست و کورسی ئەسیر!

سوڵتانی درۆ

ئەیکوت : (**حەڵاج**)م
هەر ئەمن حەقم!
ئەیکوت: من (**شێخ**)م
ناجی میللەتم!
ئەیکوت: من (**کارڵ**)م
یاری رەنجدەرم!

که کەوتە کڵ
بوو بە شبلی،
بوو بە شێخ گیر
بوو بە یاری دوژمنی
هەژار و فەقیر!

***

حەڵاج : مەنسوور حەڵاج. شێخ: شێخ مەحموود حەفید.
کارڵ: کارڵ مارکس.(شبلی: هاوڕێ و قوتابی مەنسور حەڵاج بوو)
بەڵام لە بیروباوەڕی خۆی وەرگرا، کاتێکدا حەڵاج بەرباران
دەکەن ئەویش بەشداری دەکات. دوو شت دەربارەی دەگێڕنەوە.
1. دەڵێن: شبلی لە بری بەرد گڵێک دەدات بە حەڵاج دا، حەڵاج
دەڵێت ئەو گڵەی شبلی لە بەردی ئەو خەڵک ئیشی زیاتر بوو،
چون ئەو خەڵکە نازانن چی ئەکەن، بەڵام ئەو ئەزانێت.
2. دەڵێن: شبلی گوڵێک بۆ حەڵاج دەخات. ئەوە لە راست ناچێت!
چون ئەوە گوڵباران کردنە نەک بەرباران کردن. لەو رۆژەدا
هەر کەس حەڵاج گوڵباران بکات، دژایەتی دەسەڵاتدارانی ئەو
سەردەمە دەکات و لە کاتەدا خۆیشی بەرباران دەکرێت.

پاکانە

حەیفە بۆ باران کە بباری و
کێڵگە نەڵاونێ
حەیفە بۆ تاو کە هەڵبێ و
گوڵ بژاکێنێ
حەیفە بۆ زاری رەوا
بۆ رییا سەر دانەوێنێ
حەیفە بۆ وێنەیەک و
دوو دێڕی کەم بەها
لە گۆڤارێکی ناسراو بێ بەها
دەفتەری مێژووت بسوتێنێ
ناوی زیندووی خۆت
لە دڵی هەزاراندا بمرێنێ

حەیف بۆ تۆ کە وات کرد
هەژارت مات کرد،
دوژمنت شاد کرد!

***

گوندی (گوڵان) 1988

ئەڵێن کە خەمت بوو برۆ گوێ رووبار
بۆی هەڵرێژە یەک بە هەزار
باری شانت سووک ئەبێ و
ئەیبا سەرەوخوار

دووێنێ چوومە گوێ سیروان
دانیشتم و دەستم کرد بەگریان
لافاوی سرشکم وەها بوو
سیروانی کردە مەلەوان

***

سیاسەتی بێدەنگی

بۆ کارەساتە ترۆریستیەکەی رۆژی 1/2/ 2004 ی هەولێر

(1) بێدەنگی

سانییەک بێدەنگی!
ساتێک بێدەنگی،
ساڵێک بێدەنگی،
سەدەیەک بێدەنگی
لە لایەن ئێمەوە
ئێمەی دەسەڵاتدارانی جهانەوە،
ئێمەی رێکخراوەی نەتەوەیکگرتووەکانەوە،
ئێمەی رێکخراوەی مافی مرۆڤ و ئاژەڵەکانەوە
بۆ رێزگرتن لە شەهیدانی کوردستان
راگەیاندراوە، بێدەنگی!
بڕیارماندا بۆ بێدەنگی،
بێدەنگی!
هەتاهەتایە بێدەنگی!

(2) بێدەنگی

سانییەک بێدەنگی!
ساتێک بێدەنگی،
ساڵێک بێدەنگی،
سەدەیەک بێدەنگی
لەلایەن ئێمەوە،
ئێمەی سیاسییەکانی جهانەوە،
ئێمەی یەکسانیویست و ئازادیخوازانەوە،

لە لایەن ئێمەوە
ئێمەی مسوڵمان و
لایەنگری ئاینەکانەوە
بۆ رێزگرتن لە شەهیدانی کوردستان
راگەیاندراوە بێدەنگی!
بڕیارماندا بۆ بێدەنگی
بێدەنگی!
هەتاهەتایە بێدەنگی!

4/2/ 2004

(1) سیاست سکوت

یک سانییه سکوت!
یک ساعت سکوت،
یک سال سکوت،
یک سده سکوت
از جانب ما ابر قدرتها و
سازمان ملل متحد

از جانب ما سازمان دفاع از حقوق بشر و
انجمن دفاع از حیوانات
برای گرامیداشت شهیدان کردستان
اعلام گشته است سکوت!
هم اکنون اعلام میداریم سکوت،
سکوت
برای همیشه سکوت!

2004 /2/4

(2) سیاست سکوت

یک سانییه سکوت!
یک ساعت سکوت،
یک سال سکوت،
یک سده سکوت
از جانب ما سیاسیهای
یکسانی طلب و آزادیخواهان

از جانب ما مسلمانها و
طرفداران کلیه ادیان
برای گرامیداشت شهیدان کردستان
اعلام گشته است، سکوت!
هم اکنون اعلام میداریم سکوت
سکوت،
برای همیشه سکوت!

2004 /2/4

بۆ مناڵە ونبووەکانی کۆڕەوەکەی 1992ی باشووری کوردستان

پێناسە

لەسەر سنگە رەق و تەقەکەم
هەڵکەنن ناوی شار و گوندو گەڕەکەم

پێستی قۆڵە باریکەکەم بگرن بە مقاش
بە داغ بینووسن ناوی باک و دایکەکەم

ناوم لێ بنێن ئاوارە
هەڵیکەنن لە هەنییە خەمبارەکەم

گوروی خوێن بۆ من هیچ سوودی نییە
چونکە هەر خوێنی منە دەچێتە دەماری دوژمنەکەم

من کە ئاوارەی سەد شار و گوند و دۆڵ ئەبم
با لە پێست و ئێسقانا بنووسرێت پێناسەکەم

با کە مردم بە بێ کەسی
یەکێ بڵێ بە دایک و باوکە هەژارەکەم

با جهانی موتەمەدن شانازیکا بە ژیانی
منیش، با وەها بێ ژیانەکەم

با ئەوان بکەن چەژنی رۆژی منال
منیش ئەکەم تف لە رۆژی لە دایک بوونەکەم.   1992

لەیادی گوللەبارانکراوەکانی کوردستان

لە چاپخانە پیتەکان بەلای یەکەوە رائەگرن
مرۆڤەکانیش لە کوردستان
ئەویان ئەبێ بە پەرتوک
ئەمیش ئەبێ بە گۆڕستان

کوردستان لە ژەنگاوی ژار و ژەنگ دا

زرمەزرمی سەربان دێ
تەپەتەپی دالان دێ
دالان، وان لە نێو دالان
دالە، هاتووە بۆ گۆشتی ئینسان

درگا کەوتە سەر گازی پشت
گیرا، چواردەور و تەنشت
بەر قۆناغ و پۆستاڵ کەوت
سەر، پەراسو، ران و پشت

چاو بە دەسرە داپێچرا
دەس لە پشتەوە بسترا
پەنجە لەسەر پێکە دانرا
گەورە و بچووک بێگیانکرا

کون و کەلێن پاکی گەڕان
مجری و یەغان هەڵچران
زێر و زێو، پوڵ و پارە دەرهێنران
بە یاسای دین حەڵال کران.

مەرجەکانی مافی مرۆڤ

تا چاو نەبڕێتە بارەگای خودای
تا دەس بە دامێنی ڕەسوڵی نەبی،
تا سەر لە حەجەرالئەسوەتی دراو نەسووی،
تا سەفا و مەروای پترۆڵ
بە سەری ڕووت و بە پێی پەتی تەی نەکەی
نە بەشەری، نە ئیسانی، نە مرۆڤی
تۆ بێ مافی، بێ مافی بێ مافی

تا بڕوات بە مەسیح و خاچ نەبێ،
تا نەبی بە سەکی سەکی کافی،
تا سەرت بەبێ بە زەنگۆڵەی دیوارە نۆدبەکان
نە بەشەری، نە ئیسانی، نە مرۆڤی
تۆ بێ مافی، بێ مافی، بێ مافی

تا نەبی بە پیت پیتی ئیدئۆلۆژییەکان
تا نەتوێیتەوە لەناو ئایەت و حەدیسەکان
تا نەبی بە ئاهەنگی مارکس و لنین و ویڵسنەکان
نە بەشەری، نە ئینسانی، نە مرۆڤی
تۆ بێ مافی، بێ مافی، بێ مافی

تا سەر بۆ ئەوانە شۆڕ نەکەی،
تا جلێ ریا و درۆ لەبەر نەکەی
تا تاجی راستی و پاکی فڕێ نەدەی
تا لە دەریای جامبازیدا بێ باکانە مەلە نەکەی
نە بەشەری، نە ئینسانی، نە مرۆڤی
تۆ بێ مافی، بێ مافی، بێ مافی

شەرتە کرنۆش بۆ بارەگای سەگ و گورگان بەرم
یاسای جەنگڵ بپەرەستم و بینێمە سەرسەرم
شەرتە نازناوی ئەشرەفی مەخلوقات
نەبێت بە پێناسەم
تا مافی مرۆڤیان تێکەلاو نەبێ
بە خوێن و بە هەناسەم.

}(بەڵگەنامەی ژمارە 14

بەناوی خوا،
سەرۆک کۆمار موهیب روکن صدام حوسین ی بەڕێز خوا بیپارێزێ
سڵاوێکتان ئاراستە دەکەم سڵاوی هاوڕێیانەی خەباتکارانەی خۆمتان وەک هاوڵاتییەکی بە ئەمەک پێشکەش دەکەم، بەناوی عەداڵەتی بەعسییەکانەوە لێتان دەپارێمەوە داخوزییەکەم بۆ جێبەجێ بکەن کە شەو و رۆژی لێم تاڵ کردووە و تووشی گیروگرفتی بێهودەی کردووم. کاتێکیش کە هیچ کەسم لە ئێوە زیاتر شک نەبرد پەنای بۆ بەرم، گیروگرفتەکەم خستە بەرچاوی بەڕێزتان بەشکو ئەمە خوایە چاوێکی بەزەیی پیدا بخشێنن.

گەورەم ـ من کە لە خوارەوە ئیمزام کردووە (عاصی مصطفی احمد) لە 1990/8/24دا لە ئەسیری گەڕامەوە، سەربازێکی ئیحتیاتم لە دایکبووی 1955 لە ناوچەی شوش دا بەشداریم لە شەڕگەی قادسییەی صدامی سەرکەوتوو کرد و لە 1982/2/27 دا بەدیل گیرام و تا روژی دەرچوونی بڕیاری گۆڕینەوەی دیلەکان من هەر دیل بووم.
پاشان گەڕامەوە خاکی نیشتمان و خۆڵی ئەم نیشتمانە خۆشەویستەم ماچ کرد و لە بەردەم وێنەی سەرۆکی فەرماندەی سەرکەوتوو لدام حوسێن دا کڕنۆشم برد. دڵیشم پڕ بوو لە پەرۆشی بۆ گەیشتنەوە بەخێزانەکەم تا چاویان بە من شادبێتەوە، منیش بە بینینیان بکەومە خۆشییەکی بێ وێنەوە. بەڵام بەداخ و کەسەرەوە چووم بەسەر خانووی خاڵی و داروخاودا، نە ژنەکەم و نە منداڵەکان نەبینییەوە، ئای لەم کارساتە ترسناکە. پێیان وتم:

گشت خێزانەکەت کەوتوونەتە دەست هێزەکانی ئەنفالەوە.
ئێستا هیچ لە بارەی چارەنووسیانەوە نازانم. لە بەر ئەوە ئەم سکالایەم هێناوەتە لای بەرێزتان و تکام وایە بفەرمون سۆزێکتان بۆم بجووڵێ و لە بارەی چارەنووسیانەوە ئاگادارم بکەنەوە. خوا سەرکەوتووتان بکا و بتانپارێزێ و سپاس و ڕێزی زۆرم بۆتان.

خاوەنی سکالانامە، گەڕاوە لە دیلییەتی، بێخانەو لانە لە سلێمانی، سەربازی ئیحتیات.

عاصی مصطفى احمد

(1990/10/4

سەرچاوە، کتێبی تونی مەرگ، لاپەرە 35، زیاد عەبدورەحمان.}

{(بەڵگەنامەی ژمارە 15

بەناوی خوا
کۆماری عێراق
دیوانی سەرۆکایەتی
ژمارە /ش.ع/ب/ع/ 11565
بروار 10/ ڕەببیعی دووەم / 1411 ک
1990/10/29 ز
بەڕێز عالی مصطفى احمد
پارێزگای سلێمانی/ قەزای چەمچەماڵ
گەڕەکی بێکەس/ مزگەوتی حاجی برایم
داخوازییەکەت لە‹ 1990/10/4 ز› ژنەکەت و منداڵەکانت لە کاتی کردەکانی ئەنفالدا بێ سەروشوێن بوونە کە لە ناوچەی باکوردا لە ساڵی 1988 جێبەجێ کراون.

ئیمزا سعدون علوان مصلح
لە جێگەی / سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی).}

تێبی تونی مەرگ، لاپەرە 36

بەڵگەنامەی ژمارە (١٥)

الجمهورية العراقية
ديوان الرئاسة

السيد عاصي مصطفى احمد
محافظة السليمانية / قضاء جمجمال
محلة /بينس / مسجد حجي ابراهيم

العدد / ش.ع / ب / ٤ / ١٦٥٦٥/٦٥
التاريخ / ٦ / ربيع الثاني / ١٤١١ هـ
٢٩ / ١٠ / ١٩٩٠ م

طلبك في ٤ / ١٠ / ١٩٩٠ م
أن زوجتك واولادك فقدوا أثناء عمليات الانفال التي جرت في المنطقة الشمالية عام ١٩٨٨ .

مع التقدير .

سعدون علوان مصلح
ع/رئيس ديوان الرئاسة

كتێبی توونی مەرگ
ڕێکخستن و نووسینی
زیاد عبدالرحمن

کوردستان

کوردستان شەهیدستان،
کوردستان سەرۆکستان،
کوردستان کورسی و کەرەسەی حیزبەکان
کوردستان بێکەسترین نیشتمان،
دیلی دەستی رووناکبیران!

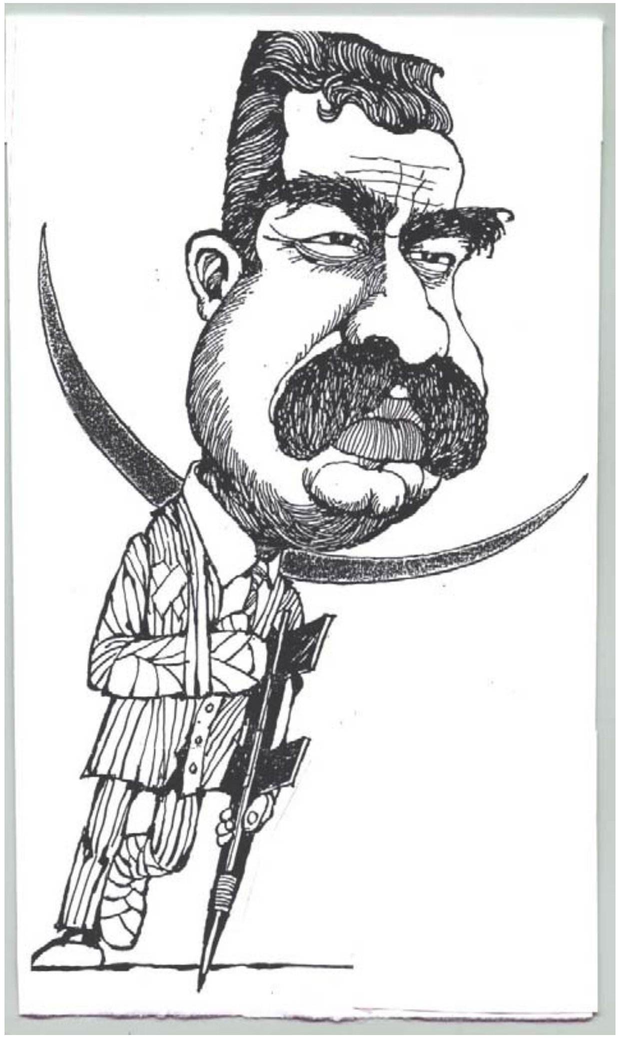

وێنە لە کتێبێکی سویدی وەرگیراوە، بەداخەوە ناوەکەیم لە یاد نییە.

تەیرە کولانە

دەیان ساڵە کونی چاو زەق
لە ئاسمانی ژینا ئەمانگری
دەیان ساڵە کونی خوێنرێژ
راومان ئەکاو وەرگمان ئەدڕی

دەیان ساڵە کونی بێفەر
دەرمان ئەکاو هەڵمان ئەبڕی
دەیان ساڵە کێڵگە و باخ و رەزمان
بە ناپاڵم ئەکێڵدری

دەیان ساڵە شار و گوندم
لە بری شادی شین ئەگێڕی
دەیان ساڵە کردەی ئێمەو بردەی ئەوە
یەکێ نەبوو یەخەی بگری

دەیان ساڵە بەجێی عەترو بخور
هەر گازی خەردەلە بەسەرماندا دائەباری
دەیان ساڵە نە لە گەرمیان، نە لە کوێستان
مەلێ نییە باڵی لێکدا و هەڵبفڕی

کاتێ کونی زاڵم باڵی شکا و لاقی شەل بوو
بە زەلیلی لە ناو جێ بوو
ئێمە برسی ئەو کەژانە،
هەم هەژاری ئەو دەشتانە، لێی راپەڕین بریانە

کەچی ئێستا دوژمنانی کوردی هەژار
بە خاتری کونی زامدار
خەریکن نفرەتمان ئەکەن
بە ئاژاوەچی ناومان ئەبەن.

چیتان ئەوێ تەیری گولان
لە کورد و لە هەژاران
ساتێ بژین بێ پەستی
جهان ئەڕوا بە راستی.

ساڵی 1991

Sai Saqzi Qayshi